

vil kunne faae nogen Betydning for det paagjældende Forhold, thi naar Arvingen efter den afdøde Fæster selv skal fæste igjen, ville naturligvis Indfæstningen og Afgifterne blive bestemte i Forhold til den Sum, som Godseieren har at udbetale til ham, og Bestemmelsen bliver altsaa ikke ham til Gavn; han kommer til at give ud af den eneomme, hvad han tager ind i den anden. Jeg kan derfor ikke see, at denne Lov i nogensomhelst Maade vil være til Gavn for Fæsterne paa Samsø, og det Hensyn, at man skulde lade dem tilflyde de Fordele, som Lovens øvrige Paragrafer, med Undtagelse af § 2, indrømme, er altsaa Intet for mig; thi der kan ikke, ifølge denne Lov, tilflyde dem noget Gode. Paa den anden Side skal jeg nu anføre, hvad der taler for Endringsforslaget, hvilket jeg, som sagt, ikke stiller mig bestemt imod. Det vil, som jeg før bemærkede, være en stor Forbedring fremfor Sagens nuværende Stilling, at der bliver en Vei, ad hvilken der kan stee Ret og Billighed for de paagjældende Fæstere, og dernæst er det ogsaa en Grund for mig til at kunne gaae ind paa Vedtagelsen af Forslaget, at den høitærede Indenrigsminister, som jo maa have en bethdelig Indflydelse paa Lovens Skæbne i det Hele taget, ved første Behandling nærmest erklærede sig for en Afgjævelse i denne Retning, naar det skulde stee ved Lov; jeg tør altsaa antage, at han med større Sver og Interesse vilde virke for, at dette Forslag blev endelig Lov, end for at det, som jeg har forlangt, skulde blive det, og det er dog ogsaa et væsentligt Hensyn. Med Hensyn til den fremtidige Afsløsning af dette Forhold, vil jeg ogsaa ansee Meget for vundet ved, at Lovgivningsmagten stadfæster dette Forslag, idet der deri er udtalt Grundsatninger i saa Henseende, som ere fuldkommen retfærdige og billige. Man kan ikke altid stole paa, at vedkommende Regjering vil gaae ind paa slige Grundsatninger, og jeg vilde derfor ansee det for meget heldigt, om Lovgivningsmagten i det Hele, og navnlig den nuværende Indenrigsminister, hvis Mening om disse Forhold har været mig ganske overordentlig uventet, maatte tiltræde dem. Jeg har saaledes omtalt haade de Fordele, jeg finder ved dette Endringsforslag, og de Grunde, hvorfor jeg hellere tager Lovforslaget, saaledes som

jeg har indbragt det. — Jeg skal endnu tilføje, at der i det Andragende, som er indleveret af Grev Danneberg-Samsø, forekommer Forstjelligt, som har Interesse. Han oplyser saaledes, at det Kvantum, som han i Hensyn til § 2 i Lov af 19de Februar 1861 har tænkt paa at indbringe, bestaaer af 55 Tønder Hartkorn, og at deraf 43½ Tønde Hartkorn komme til at hvile paa 4 Heelgaarde, medens Resten, 10—12 Tønder Hartkorn, komme til at hvile paa Udlobder til forskellige Gaarde i Traneberg Sogn, og man seer altsaa her det Omfang, hvori der bliver Tale om Anvendelse af § 2. Naar man nu vil spørge, hvorvidt det kan være billigt og retfærdigt at hde vedkommende Lehnbesidder denne Frihed for dette Kvantum Hartkorn, maa man nødvendigvis tage Hensyn til, paa hvilke Vilkaar han tilhæder Fæsterne Jorden til Arvefæste, men seer man hen dertil, er der ingensomhelst Grund til at give ham nogen Fordeel; thi de Vilkaar, han tilhæder, ere overmaade ubillige, og det er ikke muligt for de Vedkommende at tage imod dem, medmindre de paa en Maade ligefrem tvinges dertil for ikke at blive brødløse. Overfor den ærede Rigsdagsmand for Viborg Amts Afd. Valgfreds (Klein) skal jeg anføre, at dersom Lehnbesidderen fastholder det Forlangende, han nu har gjort overfor Fæsterne, maa det forudsættes, at der inden meget lang Tid vil udkomme en Lov, som giver en Udvei til at faae Sagen ordnet saaledes, at Sameierforholdet ophæves, og den ene Part bliver Eier af det Hele. Naar nu dette imidlertid er Tilfældet, naar der altsaa ikke er Udset til nogen frivillig Overeenskomst, mener jeg, at der er saa meget mindre Grund til at indrømme Lehnbesidderen nogen Ret ifølge § 2 i den omhandlede Lov, der albrig er givet for det Bøndergods, hvorom her er Tale. Det er mærkeligt nok at see i Andragendet, at Lehnbesidderen siger, at han stedse har erkjendt, at der burde tages Billighedshensyn overfor Fæsterne, at han altid har tænkt at give fuld Erstatning for de Bygninger, der mistede Jorden, derved at han indtog den, men i den Plan, han forelagde Fæsterne, stod der ikke et Ord om, at han tænkte paa noget Saadant, og da de Vedkommende beklagede sig paa Godskontoret,